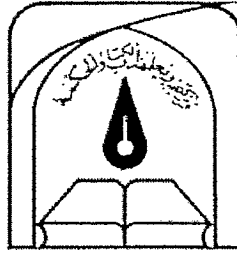

۱۷۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱
۱۷۱۱۱۱۱۱۱۱۱۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۰۹۹۴۸

۸۷۲۷ / ۱۰ / ۸۷۲۷
۸۸ - ۲۲

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی - اقتصاد کشاورزی

بررسی عوامل مؤثر بر صادرات میگو در ایران

نجمه توحیدی

استاد راهنما:

دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی

استاد مشاور:

دکتر مجید احمدیان

بهار ۱۳۸۷

۱۰۹۹۴۸

کتابخانه تخصصی کشاورزی
دانشگاه تربیت مدرس

۱۳۸۸ / ۱ / ۱۸

تأیید اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه ی نهائی پایان نامه خانم نجمه توحیدی تحت عنوان: بررسی عوامل مؤثر بر صادرات میگو در ایران را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه ی علمی	امضاء
۱-استاد راهنما	دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی	استادیار	
۲-استاد مشاور	دکتر مجید احمدیان	استاد	
۳-نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	دکتر امیرحسین چیدری	استادیار	
۴-اساتید ناظر	۱- دکتر صادق خلیلیان	دانشیار	
	۲- دکتر غلامرضا پیکانی	استادیار	

بسمه تعالی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، میبایست از فعالیتهای علمی-پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله)ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر نشر آثار علمی دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

“ کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته اقتصاد کشاورزی است که در سال ۱۳۸۷ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی و مشاوره جناب آقای دکتر مجید احمدیان از آن دفاع شده است ”

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به دفتر نشر آثار علمی دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند، به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب **نجمه توحیدی** دانشجوی رشته اقتصاد کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: **نجمه توحیدی**

تاریخ و امضاء:

۸۷/۸/۶

دستورالعمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیات علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱- حقوق مادی و معنوی پایان‌نامه‌ها / رساله‌های مصوب دانشگاه متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره‌برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه / رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی می‌باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنما نویسنده مسئول مقاله باشند. تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه / رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب حاصل از نتایج پایان‌نامه / رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و براساس آیین‌نامه‌های مصوب انجام می‌شود. ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه / رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل، از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری خواهد بود.

تقدیم

به پدرم

به پاس رنجها و فداکاریهایش، او که معنی تلاش را به من آموخت.

به مادرم

که دریا جرعهای از پاکی و محبتش است.

به همسرم

که مهربانیش صفای زندگییم است.

به برادران عزیزم

به پاس مهربانیها و مساعدتهای بی دریغشان.

و

به همه کسانی که دعای خیرشان بدرقه راهم بود.

سپاسگزاری

اکنون که به لطف و یاری ایزد متعال این پژوهش به پایان رسیده است، بر خود لازم می‌دانم از کلیه بزرگوارانی که مرا در انجام آن یاری رساندند بخصوص جناب آقای دکتر سید ابوالقاسم مرتضوی استاد راهنما، که همواره مشوق و امید بخش اینجانب بوده‌اند قدردانی نمایم. راهنمایی‌ها و برخوردهای حکیمانه و صبورانه ایشان در حل مشکلات به وجود آمده برای اینجانب مهم‌ترین عامل به اتمام رساندن این تحقیق بوده است.

از زحمات استاد مشاور گرامی جناب آقای دکتر مجید احمدیان که کمک‌ها و مساعدت‌های بی‌دریغی در تحقق این امر کردند تشکر می‌کنم.

از سایر اساتید محترم به‌ویژه جناب آقای دکتر صادق خلیلیان و جناب آقای دکتر غلامرضا پیکانی که زحمت داوری پایان‌نامه را به عهده داشتند و نیز جناب آقای دکتر امیرحسین چیذری سپاسگزاری می‌نمایم.

همچنین از مدیران محترم سازمان شیلات ایران بخصوص جناب آقای مهندس سید مهدی صالحی که همکاری زیادی با من کردند تشکر می‌کنم.

از زحمات پدر و مادر عزیزم که همواره در طول دوران تحصیلی‌ام مشوق و حامی من بوده‌اند قدردانی و تشکر می‌نمایم.

چکیده:

توسعه صادرات غیر نفتی و به ویژه محصولات کشاورزی از مهم ترین اهداف و سیاست‌هایی است که در سال‌های اخیر برای گریز از وابستگی به درآمدهای نفتی به کار گرفته شده است. در این میان آذربایجان و به ویژه میگو نقش مشهودی در تامین غذا، کمک به درآمد ملی، افزایش سطح اشتغال، افزایش درآمد ارزی و توزیع درآمد به عهده دارند.

در همین راستا مطالعه حاضر کوشیده است تا ضمن بررسی روند تولید و صادرات میگو در ایران و جهان به بررسی عوامل موثر بر صادرات میگو در ایران بپردازد.

این مطالعه طی دوره ۷۴-۸۳ و در مورد ۷ کشور اسپانیا، امارات، ژاپن، ایتالیا، انگلستان، فرانسه، پرتغال انجام شده است.

متغیرهای موثر مورد مطالعه بر صادرات میگو در این تحقیق، نسبت قیمت جهانی به قیمت صادراتی میگو، تولید ناخالص داخلی کشورهای عمده واردکننده و نرخ مبادله است. به منظور بررسی روابط بین صادرات میگو و سایر متغیرهای توضیحی و با توجه به تعداد کم آمار موجود، داده‌های سری زمانی شامل سال‌های مورد مطالعه و مقطعی شامل کشورهای واردکننده میگو از ایران با هم ترکیب شدند و از روش Panel Data استفاده شد.

نتایج حاصل از این مطالعه نشان می‌دهد که مقدار صادرات نسبت به P_w / P_x (مقدار قیمت جهانی به قیمت صادراتی میگو) بی‌کشش است. لذا این عامل نسبت به عوامل دیگر نقش کمتری در افزایش مقدار صادرات میگو خواهد داشت. اما نتایج حاکی از کشش پذیر بودن مقدار صادرات میگو نسبت به تولید ناخالص داخلی کشورهای عمده واردکننده و نیز نرخ مبادله است.

مفاهیم کلیدی: صادرات، میگو، ایران، روش داده‌های تلفیقی (Panel Data)

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۴.....	فصل اول: کلیات.....
۵.....	۱-۱- تعریف مسأله و اهمیت تحقیق.....
۶.....	۱-۲- اهداف کلی تحقیق.....
۶.....	۱-۳- سؤالات تحقیق.....
۷.....	۱-۴- فرضیات تحقیق.....
۷.....	۱-۵- روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات.....
۸.....	۱-۵-۱- جامعه آماری.....
۸.....	۱-۵-۲- تعداد نمونه.....
۸.....	۱-۵-۳- قلمرو تحقیق.....
۹.....	۱-۵-۴- محدودیت های آماری.....
۱۱.....	فصل دوم: وضعیت تولید و صادرات میگو.....
۱۲.....	۲-۱- تعریف آبزیان.....
۱۲.....	۲-۲- ارزش غذایی میگو.....
۱۴.....	۲-۳- تولید جهانی میگو.....
۲۲.....	۲-۴- وارد کنندگان عمده میگو.....

۲۷	۲-۵-صادركنندگان عمده ميگوي جهان
۲۸	۲-۶- توليد ميگو در ايران
۲۸	۲-۶-۱- تاريخچه صيد ميگو در ايران
۲۹	۲-۶-۲- روند صيد ميگو در ايران
۳۲	۲-۶-۳- ميگوي پرورشي ايران
۳۴	۲-۷- عرضه داخلي
۳۷	۲-۸- صادرات غير نفتي در ايران
۴۴	۲-۹- صادرات ميگوي ايران
۴۴	۲-۱۰- مقاصد صادراتي ايران (براي محصول ميگو)
۵۷	فصل سوم: مروري بر مطالعات گذشته
۶۹	فصل چهارم: روش تحقيق
۷۰	۴-۱- متدولوژي به كار گرفته شده در تحقيق
۷۰	۴-۲- مدل
۷۱	۴-۳- مدلهاي پانل ديتا
۷۲	۴-۳-۱- مزيت استفاده از دادههاي تلفيقي نسبت به سريهاي زماني و مقطعي
۷۴	۴-۳-۲- روشهاي تخمين
۷۷	۴-۳-۲-۱- آزمون اول (آزمون برابري عرض از مبداها)
۸۰	۴-۳-۲-۲- آزمون دوم (گزينش بين RE, FE)

۸۱	۴-۴- بررسی ایستایی داده ها
۸۲	۴-۴-۱- فرآیند تصادفی ساکن (ایستا)
۸۳	۴-۴-۲- آزمون ریشه واحد: آزمونی برای ایستا بودن
۸۴	۴-۴-۳- هم انباشتگی
۸۵	۴-۴-۴- روش حداکثر درست نمایی جوهانسن
۸۶	فصل پنجم: نتایج
۸۷	۵-۱- بررسی ایستایی داده ها
۸۷	۵-۲- تخمین مدل با استفاده از روش OLS
۹۱	۵-۳- تخمین مدل با استفاده از روش Panel Data
۱۰۰	۵-۴- نتیجه گیری کلی
۱۰۱	۵-۵- پیشنهادات
۱۰۲	منابع و مأخذ

فهرست جداول

- جدول (۲-۱) مقدار میگوی تولیدی جهان به تفکیک صید و پرورش ۱۶
- جدول (۲-۲) مقدار و ارزش واردات سالیانه میگو به امریکا ۲۳
- جدول (۲-۳) مقدار و ارزش واردات سالیانه میگو به اسپانیا ۲۴
- جدول (۲-۴) مقدار و ارزش واردات سالیانه میگو به ژاپن ۲۵
- جدول (۲-۵) میزان صید میگو در ایران ۳۰
- جدول (۲-۶) قیمت میگوی پرورشی، دریایی، مقدار تولید هریک و نیز قیمت داخلی میگو طی سال های ۷۰ تا ۸۵ ..... ۳۵
- جدول (۲-۷) مقدار صادرات غیر نفتی و صادرات محصولات کشاورزی ۳۹
- جدول (۲-۸) مقدار صادرات میگو از ایران به تفکیک کشورها (کیلوگرم) ۴۶
- ادامه جدول (۲-۸) . مقدار صادرات میگو از ایران به تفکیک کشورها (کیلوگرم) ۴۷
- جدول (۲-۹) . ارزش صادرات میگو از ایران به تفکیک کشورها (ریال) ۴۸
- ادامه جدول (۲-۹) . ارزش صادرات میگو از ایران به تفکیک کشورها (ریال) ۴۹
- جدول (۵-۳) میزان GDP کشورهای عمده واردکننده میگو از ایران ۹۳
- جدول (۵-۴) نرخ مبادله (نسبت قیمت داخلی میگوی ایران به قیمت میگو در کشورهای عمده واردکننده) ۹۴
- جدول (۵-۵) . نتایج حاصل از برآورد مدل (۵-۷) ۹۸

فهرست نمودارها

- نمودار (۲-۱) مقدار میگوی تولیدی جهان سال ۲۰۰۵ ..... ۱۵
- نمودار (۲-۲) مقدار میگوی پرورشی در جهان (هزار تن) ۱۷
- نمودار (۲-۳) مقدار میگوی صید در جهان (هزار تن) ۱۷
- نمودار (۲-۴) کل تولید میگو در جهان ۱۸
- نمودار (۲-۵) میزان تولید (هزار تن) و کشورهای عمده تولید کننده ۱۹
- نمودار (۲-۶) مقدار واردات میگو به امریکا (تن) در دوره ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱ ..... ۲۶
- نمودار (۲-۷) مقدار واردات میگو به ژاپن (تن) در دوره ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۱ ..... ۲۶
- نمودار (۲-۸) میزان صید میگو در کشور (سالهای ۱۳۴۴ تا ۱۳۸۴) ۳۱
- نمودار (۲-۹) میزان پرورش میگو در کشور ۳۳
- نمودار (۲-۱۰) تغییرات قیمت میگو را طی سالهای ۷۰ الی ۸۵ ..... ۳۶
- نمودار (۲-۱۱) تغییرات قیمت میگو را طی سالهای ۷۰ الی ۸۵ ..... ۳۶
- نمودار (۲-۱۲) صادرات غیر نفتی ایران طی دوره ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ ..... ۴۰
- نمودار (۲-۱۳) سهم صادرات غیر نفتی ایران از کل صادرات (درصد) طی دوره ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ ..... ۴۱
- نمودار (۲-۱۴) صادرات محصولات کشاورزی طی دوره ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ ..... ۴۲
- نمودار (۲-۱۵) سهم صادرات محصولات کشاورزی از صادرات غیر نفتی (درصد) طی دوره
۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ ..... ۴۳
- نمودار (۲-۱۶) مقدار صادرات میگوی ایران در سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۴ ..... ۵۰

نمودار (۲-۱۷) مقدار صادرات میگوی ایران به اسپانیا در سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۳ ..... ۵۱

نمودار (۲-۱۸) مقدار صادرات میگوی ایران به امارات در سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۳ ..... ۵۲

نمودار (۲-۱۹) مقدار صادرات میگوی ایران به ایتالیا در سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۳ ..... ۵۳

نمودار (۲-۲۰) مقدار صادرات میگوی ایران به ژاپن در سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۸۳ ..... ۵۴

مقدمه

طی چند دهه گذشته درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت بخش عمده ای از درآمدهای ارزی کشور را شامل می شود و اقتصاد کشور نیز تقریباً به طور کامل از روند صادرات نفت تبعیت نموده و با نوسانات آن متأثر می شود. از آنجا که نفت عمدتاً یک کالای سیاسی محسوب می شود تا یک کالای اقتصادی پیش بینی درآمدهای ایجاد شده ناشی از صادرات این محصول همواره با درآمدهای حاصل از فروش آن تفاوت های فاحش داشته و دارد. به همین دلیل قیمت نفت یک متغیر برون زا در اقتصاد کشور می باشد و هر تغییری در جهان و اقتصاد بین الملل قیمت آن را متأثر می سازد که نتیجه آن تغییر در درآمدهای ارزی کشور است که در نهایت اقتصاد کشور را تحت تاثیر قرار می دهد به این علت راهکارهایی که بتوانند این وابستگی را کاهش دهند بسیار مهم می باشد. (۲)

توسعه صادرات غیر نفتی از مهم ترین اهداف و سیاست هایی است که بویژه در سال های اخیر برای گریز از وابستگی به درآمدهای نفتی به کار گرفته شده است.

تکیه بر صادرات محصولات کشاورزی که یکی از اقلام عمده صادرات غیرنفتی می باشد از ابعاد مختلفی حائز اهمیت است: اولین بعد مربوط به نقش صادرات محصولات کشاورزی در افزایش ظرفیت های تولیدی این نوع محصولات است. اصولاً میزان تولید بر مبنای تقاضا شکل می گیرد. فقدان عوامل خارجی تقاضا سبب خواهد شد که تولید تنها بر مبنای عوامل داخلی شکل گرفته و بنابراین علی رغم امکان بالقوه تولید بیشتر، تولید تنها برای مصرف داخلی صورت می گیرد. اما چنانچه تقاضای خارجی و صادرات وجود داشته باشد، طبیعی است که میتوان ظرفیت های بلا استفاده را به کار گرفت و اقدام به صادرات کرد. بعد دوم اهمیت صادرات محصولات کشاورزی به مساله

اشتغال مربوط می شود. طبیعی است که هرچه میزان صادرات محصولات کشاورزی افزایش یابد ، تعداد بیشتری نیروی انسانی را برای بخش های مختلف تولید و صادرات این گونه محصولات طلب می کند. بعد سوم اهمیت صادرات محصولات کشاورزی که در شرایط فعلی بسیار مهم و حیاتی است مربوط به سهم صادرات این نوع محصولات در ایجاد درآمدهای ارزی می باشد. (۳) با توجه به نوسانات قیمت نفت خام در سال های اخیر اهمیت صادرات محصولات غیر نفتی در کسب درآمد ارزی بیشتر مشخص شده است.

کشور ایران به لحاظ مجاورت با دریاهاى خزر، خلیج فارس و دریای عمان دارای موقعیت ممتازی از لحاظ دسترسی به منابع دریایی است و آبریان نقش مشهودی به لحاظ تامین غذا ، کمک به درآمد ملی، افزایش سطح اشتغال، افزایش درآمد ارزی و توزیع درآمدها به عهده دارند.(۷)

میگو یکی از ذخایر مهم آبرزی است که دارای ارزش غذایی فراوان بوده و در بین آبریان دارای ارزش اقتصادی بالایی است.(۷)

در این مطالعه به بررسی برخی عوامل مؤثر بر صادرات میگو در ایران پرداخته شده است. دوره مورد مطالعه سالهای ۷۴ الی ۸۳ می باشد.

این تحقیق مشتمل بر پنج فصل است. فصل اول به کلیات موضوع می پردازد. در این بخش پس از تعریف مسأله، اهداف، فرضیات و سؤالات تحقیق آورده شده اند و در آخر نیز توضیحی اجمالی راجع به روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات ارائه شده است.

در فصل دوم وضعیت تولید و صادرات میگو در ایران و جهان مورد بررسی قرار گرفته است که طی آن تولید کنندگان و صادرکنندگان عمده میگو در جهان و همچنین کشورهای وارد کننده میگو از ایران

معرفی گردیده اند.

درفصل سوم مروری بر مطالعات پیشین آورده شده است. در این بخش تعدادی از تحقیقات انجام گرفته در مورد صادرات در داخل و خارج از کشور به همراه برخی نتایج قابل توجه به طور خلاصه توضیح داده شده اند.

فصل چهارم در مورد روش تحقیق است که در آن مدل قابل استفاده در صادرات، روش پانل دیتا و چگونگی استفاده از آن آورده شده است.

و در پایان در فصل پنجم نتایج تخمین مدل و مقادیر پارامترها مورد بحث قرار گرفته و در انتها هم چند پیشنهاد منتج از مطالعه ارائه شده است.

فصل اول

کلیات

۱-۱- تعریف مسأله و اهمیت تحقیق

توسعه اقتصادی با بهره‌گیری از تمام امکانات، توانمندیها و استعدادهای مادی و معنوی جامعه در راستای تامین نیازمندیهای بازارهای داخلی و خارجی میسر میشود. برای دستیابی به این امر، توسعه صادرات غیرنفتی ضرورتی انکارناپذیر به شمار می‌آید. تاکید بر افزایش تولیدات کشاورزی به منظور توسعه صادرات غیرنفتی می‌تواند در این زمینه آغاز خوبی باشد. (۱)

اهمیت صادرات غیرنفتی برای کشور ما بر هیچ کس پوشیده نیست. با توجه به رشد جمعیت و افزایش مصرف داخلی نفت، در آینده درآمد حاصل از صادرات نفت بسیار اندک و ناکافی خواهد بود. تنها یک راه برای برطرف کردن نیاز ارزی کشور وجود خواهد داشت و آن افزایش صادرات غیر نفتی است. صادرات محصولات کشاورزی نقش عمده‌ای در صادرات غیرنفتی داشته و صادرات این بخش نسبت به بخش‌های دیگر از ثبات بیشتری برخوردار است چرا که دامنه کاهش و افزایش صادرات غیر نفتی نسبت به دامنه کاهش و افزایش صادرات این بخش بیشتر بوده است. (۲)

کشاورزی به فعالیت‌های اقتصادی گفته می‌شود که مبتنی بر زراعت، پرورش دام و طیور، باغداری، جنگلداری، زنبورداری و شیلات است. بر این اساس منظور از صادرات محصولات کشاورزی کالاهایی است که از فعالیت‌های ذکر شده حاصل شود. (۳)

کشور ایران از جنوب با خلیج فارس و دریای عمان و از شمال با دریای خزر محصور شده است. از طرف دیگر رودخانه‌ها و منابع آبی بسیاری در سراسر کشور پراکنده است که شرایط زیست محیطی مناسب و امکان پرورش و تولید آبزیان (به خصوص میگو در جنوب کشور) را با هدف تامین مواد غذایی دریایی و پروتئین سفید مورد نیاز مردم داخل کشور و نیز صادرات فراهم نموده است. (۴)

خلیج فارس یکی از عمده ترین زیستگاه های میگو در جهان است که میگوی آن به لحاظ کیفیت

بالایش، دارای اهمیت تجاری ویژه ای می باشد. (۶)

میگو یکی از گران ترین مواد غذایی در بازار جهانی است و از طرف دیگر مصرف و تقاضای

کشورهای توسعه یافته صنعتی و ثروتمند برای میگو بالاست، بنابراین توسعه پرورش میگو و افزایش

صادرات این محصول در کسب درآمد ارزی بیشتر، حائز اهمیت است. به ویژه به دلیل الگوی مصرف

داخلی و نیز گرانی میگو بخش اعظم میگوی تولید شده به خارج از کشور صادر می شود که در

صورت توجه مناسب کمک بزرگی به درآمدهای ارزی و اقتصاد ملی خواهد شد. (۵)

۱-۲- اهداف کلی تحقیق

هدف کلی این تحقیق برآورد تابع صادراتی میگو است و اهداف جزئی آن به شرح زیر است:

۱. شناسایی عوامل مؤثر بر صادرات میگوی ایران

۲. بررسی تاثیر نرخ ارز(نرخ مبادله تعدیل شده با نرخ ارز، برای تبدیل به یک واحد پولی(دلار)) بر

صادرات میگو

۳. بررسی تاثیر مقدار تولید ناخالص کشورهای وارد کننده میگو بر مقدار صادرات آن

۱-۳-سؤالات تحقیق

حال با توجه به اهمیت موضوع این سؤالات مطرح می شود :